

УДК 347.73:(346.543:330.332)(477)
DOI <https://doi.org/10.32837/npuola.v28i29.731>

О. С. Омельчук, Д. Р. Байталюк

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАУДФАНДИНГУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Нещодавня історія сервісу з доставки їжі Crypto Eats відновила дискусію щодо захисту прав інвесторів за спільного фінансування інноваційних проєктів за допомогою діджитал-інструментів в Інтернеті. Псевдо-стартап із доставки їжі зник, присвоївши кошти користувачів на суму понад \$ 500 000, залишивши після себе лише рекламну продукцію у вигляді брендovаних футболок та інших аксесуарів [22].

Номінальні розробники проєкту Crypto Eats анонсували вихід на ринок децентралізований додаток для доставки їжі, який розроблявся з 2020 року для того, щоб поєднати в систему доставку їжі, для оплати якої можуть використовуватися криптовалюти, а також традиційні види платежів [1]. Для користувачів сервісу було обіцяно ряд переваг, серед яких можливість замовлення продуктів з окремих ресторанів в одній доставці, наднизькі тарифи та доставку протягом п'яти хвилин [3].

В середині жовтня 2021 року автори проєкту презентували логотип компанії та зареєстрували власну торгову марку. До рекламної кампанії були залучені популярні британські TikTok-блогери, які носили брендovanу уніформу компанії та рекламували її послуги у своїх відеороліках. Було оголошено про випуск токена EATS у прес-релізі, який розповсюдили через службу GlobeNewswire, яку часто використовують відомі компанії, такі як Walmart [24].

Широкий розголос та вдала маркетингова кампанія допомогли залучити значні інвестиції за один тиждень, після цього розробник перевів зібрані кошти на різні гаманці Binance Coin, а бажаючи продати свої токени отримували повідомлення про помилку. Мобільний додаток Crypto Eats так і не було випущено, фірмовий сайт, сторінка в Instagram і Telegram-канал були видалені, як і електронна скринька.

Стан дослідження теми. Натепер проблематика правового регулювання краудфандингових відносин стає об'єктом наукового інтересу дослідників по всьому світу, однак правова природа таких відносин майже не досліджувалася вітчизняними науковцями. Попри широке викладення економічних характеристик краудфандингу та номінальне опікування держави питаннями залучення інвестицій до української економіки необхідність врегулювання краудфандингових відносин правовими засобами

відзначається буквально в кожному ґрунтовному дослідженні за темою. Саме тому **мета** статті проаналізувати структуру краудфандингових відносин та з'ясувати межі потенціалу та значення їх правового регулювання на національному рівні.

Виклад основного матеріалу. Натепер як фінансування комерційних інноваційних проєктів і суспільно важливих ініціатив, так і спонсорування науки, творчості й сфери розваг набувають децентралізованого характеру. Це означає, що фізичні та юридичні особи, які потребують додаткових фінансових ресурсів для продовження власної діяльності ведуть переговори не з банками або інвестиційними компаніями щодо кредиту, а звертаються до пересічних користувачів інтернету, небайдужих до долі тих чи інших проєктів, або зацікавлених в майбутньому таких ініціатив.

Як такий спільний збір коштів не є чимось новим, адже широко відомим є випадок збору коштів на пам'ятник О.С. Пушкіну в Одесі Слов'янським благодійним товариством з-поміж самих одеситів, за що, згідно з міською легендою, монумент розташований спиною до міської думи [14]. Відомими також є кейси фінансування видання літературних творів коштами українських діаспор Канади й США, збору коштів на будівництво культурних і релігійних будівель містами тощо, однак в теперішній час краудфандинг став методом, який активно використовується стартапами для фінансування нових проєктів шляхом залучення капіталу в масштабі всієї планети за допомогою інтернету. На сучасному етапі розвитку такого інструменту залучення коштів як спільне (громадське) фінансування останній набув специфічних рис, пов'язаних з найчастіше інноваційним характером проєктів, способом розміщення інформації про такі проєкти на спеціальних платформах, а також з можливістю залучення широкої аудиторії за допомогою глобальної комунікації.

Зародження явища інтернет-краудфандингу асоціюється з діяльністю окремих громадських організацій, музичних виконавців та кінематографічних продюсерів, які ініціювали збір коштів серед своїх шанувальників для впровадження в життя власних ідей. На початку 2000-х років діяльність перших «краудфандерів» пов'язана з такими ресурсами як ArtistShare та FilmVenture.com. Після успішного втілення технології інтернет-краудфандингу в галузях некомерційних культурних та соціальних проєктів краудфандинг набув популярності у сфері фінансування стартапів і локальних бізнесів [20, с. 58]. Починаючи з 2009 року краудфандинг, сенс якого був пов'язаний з пошуком великого числа людей, готових підтримати стартап або будь-яку іншу ініціативу невеликою сумою грошей, набув популярності як новий спосіб пошуку фінансування для своїх проєктів [6].

Значну роль у процесі відіграли соціальні мережі, які стали майданчиком для поширення інформації про проєкт та посилянь на фандрайзингові майданчики. Краудфандинг як явище отримав подвійне призначення, пов'язане не лише з залученням додаткових ресурсів для свого проєкту, а й з потребою валідації власних ідей підприємцями та громадськими активістами.

У 2012 році була запущена перший універсальний краудфандинговий майданчик в Інтернеті Fundable. Користувачі платформи могли інвесту-

вати в ті проекти, в життєздатність яких вони вірять [6]. Сьогодні таких платформ існує вже кількості, зокрема широковідомі Indiegogo та Kickstarter, що були засновані у 2008–2009 роках [25].

У 2012 році в США набув чинності закон під назвою JOBS Act (Jumpstart Our Business Startups Act), яким було дозволено стартап-компаніям збирати за допомогою краудфандингу до \$ 1 млн без емісії цінних паперів та їх продажу [21, с. 301–306].

Правове регулювання краудфандингу в державах Європейського Союзу (далі – ЄС) залишалось децентралізованим, однак минулого року в Офіційному журналі Європейського Союзу було опубліковано постанову 2020/1503 Європейського парламенту і Ради щодо європейських краудфандингових постачальників послуг для бізнесу разом з директивою 2020/1504, що вносить зміни в MiFID II (Директива Євросоюзу «Про ринки фінансових інструментів»). Метою Регламенту є регулювання діяльності європейських постачальників краудфандингових послуг, в той час як метою Директиви є забезпечення того, щоб суб'єкти, які проводять краудфандингові кампанії на суму до 5 млн EUR протягом 12-місячного періоду, не підпадали під дію MiFID II. Набуття чинності цими нормативними документами 10 листопада 2021 року забезпечить узгоджений режим краудфандингу в ЄС з метою встановлення режиму правової визначеності у всіх державах-членах [12].

Натепер не викликають подиву випадки краудфандингового фінансування потреб добровольчих батальйонів або гуманітарних місій, реалізації соціальних та екологічних ініціатив, діяльності незалежних агентств новин, засобів масової інформації, випуску нових пізнавальних та розважальних програм та іншого контенту в Інтернеті.

В контексті забезпечення ефективного правового регулювання важливим є термінологічне опрацювання проблематики сфери суспільних відносин, що пропонується врегулювати. Слід зазначити, що вітчизняним законодавством не закріплено нормативного визначення поняття краудфандингу, що виключає можливість коректного визначення сфери відносин, що регулюються, та методів правового регулювання. Єдиною згадкою краудфандингу в чинному законодавстві України є розшифрування поняття як добровільного об'єднання ресурсів для фінансування проектів в Стратегії розвитку малого й середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року [18], однак таке визначення більше розкриває суть поняття «краудсорсінг» як використання ресурсів розосереджених інтернет-користувачів в рамках одного проекту [8, с. 79].

Краудфандинг зазвичай ідентифікують як новітній механізм збору коштів [26, с. 5]. Е. Кірбі й Ш. Ворнер, співробітники відділу досліджень Міжнародної організації регуляторів ринків цінних паперів (IOSCO), визначають краудфандинг як загальний термін, що описує використання невеликих сум грошей, отриманих від великої кількості осіб або організацій, для фінансування проекту, бізнесу чи особистої позики та інших потреб через онлайн-платформу [2, с. 2].

М. Шапіро (керівник Комісії з цінних паперів і вкладів Уряду США) визначила краудфандинг як «метод формування капіталу, в межах якого

групи людей об'єднують свої гроші, як правило, дуже маленькі особисті суми, з метою підтримки ініціатив інших людей по досягненню ними конкретних цілей» [5].

А. Швейнбаркеру й Б. Ларралде пропонують розуміти під краудфандингом це відкрите звернення, найчастіше через Інтернет, щодо збору коштів у формі пожертви, або в обмін на будь-яку винагороду та/або акції з метою підтримки реалізації конкретних цілей [4].

В.А. Кузнецов пропонує розуміти краудфандинг як діяльність по залученню фінансових ресурсів групи зацікавлених осіб (фізичних і юридичних), які добровільно передають свої грошові кошти або, в широкому сенсі, матеріальні та інтелектуальні ресурси з метою створення продукту або послуги, проведення заходів, підтримки фізичних і юридичних осіб тощо [13, с. 67–70].

Таким чином, зміст поняття «краудфандинг» містить добровільне об'єднання фінансових ресурсів, колективний збір коштів. Особи, зацікавлені в реалізації проекту, підтримують його, натомість отримуючи певну винагороду, подяку або моральне задоволення. Водночас краудфандинг має ряд додаткових переваг і для автора проекту, адже такий спосіб залучення фінансування помітно знижує транзакційні витрати, усуває багато бар'єрів доступу до фінансових ресурсів. Крім того, дослідження результатів краудфандингу дозволяє аналізувати ринок, щоб зрозуміти, наскільки той чи інший проект цікавий аудиторії [10, с. 161].

Враховуючи той факт, що під краудфандингом розуміється широке коло суспільних відносин, доцільним є систематизація та класифікація краудфандингових відносин. У літературі виділяють одразу декілька критеріїв, що дозволяють класифікувати краудфандинг.

Одним із головних критеріїв, що дозволяють класифікувати відносини у сфері краудфандингу є тип проекту, на реалізацію якого залучаються кошти. За таким критерієм виділяють комерційний, соціальний, екологічний, творчий краудфандинг.

Залежно від статусу учасників краудфандингових відносин виділяють р2р-краудфандинг, коли інвестор і фаундер – фізичні особи; р2б-краудфандинг, коли інвестор – це фізична особа, фаундер – юридична особа; б2б-краудфандинг, коли інвестор і фаундер – юридичні особи.

Залежно від форми інвестицій розрізняють краудфандинг на основі пожертвувань або донатів; краудфандинг за винагороду (передбачено отримання продукції або призів); краудфандинг із залученням боргового капіталу (Debt-based Crowdfunding); краудфандинг акцій (Equity Crowdfunding); краудфандинг криптовалюти (ICO) [19].

Згідно з висновками IOSCO, краудфандинг можна розділити на чотири категорії: частковий краудфандинг; кредитування між фізичними особами; краудфандинг із передбачуваною вигодою і благодійне фінансування [2].

Отже, краудфандингові відносини є неоднорідними, правовий статус їх учасників, мета збору коштів та її форма визначають специфіку таких відносин. Залежно від заявлених критеріїв краудфандинг за змістом набуває спільних рис із благодійністю, кредитними відносинами, відносинам публічної обіцянки винагороди, емісією та розміщенням цінних паперів та

іншими видами приватно-правових відносин. Однак, аналіз законодавства зарубіжних країн у сфері краудфандингу та доктринальних висновків щодо юридичної природи таких відносин дає змогу говорити про відмінність краудфандингових відносин від зазначених вище відносин, що й визначає специфіку їх правового регулювання.

Безвідплатний краудфандинг є лише одним із способів залучення коштів на некомерційні цілі. У краудфандингу використовується проектний метод, тому безвідплатний краудфандинг – це спосіб підтримки не благодійної організації в цілому, а окремого напрямку її діяльності, конкретного проекту. Важлива відмінність краудфандингу від благодійності в тому, що спонсори благодійних крауд-кампаній отримують якусь винагороду за свою участь, але більше значення має посил. Прийоми, які працюють в благодійності, не завжди працюють в безвідплатному краудфандингу, адже головне в будь-якій краудфандинговій кампанії – це автор і цікава ідея, в реалізації якої хочеться взяти участь [9].

Крім того, безвідплатний краудфандинг містить не лише відносини щодо фінансування проектів благодійної спрямованості (пожертви). Цікавим у такому випадку є відносини у сфері фінансування творчості шляхом донатів – добровільних єдинократових або періодичних внесків на розвиток та просування авторського контенту. Ключова відмінність таких відносин від благодійності – можливість отримання нематеріальної (а іноді символічної матеріальної) вигоди за свою участь у спонсоруванні творчості.

Показовим є приклад майданчика для спонсорування Patreon, за допомогою якого на періодичній основі автори можуть отримувати фінансування від своїх шанувальників та небайдужих осіб. Як зазначають розробники платформи: «Patreon – платформа для підписки, яка дозволяє креаторам отримувати платежі від шанувальників їхньої творчості» [23]. Своєю чергою креатор може стимулювати своїх «патреонів» шляхом надання раннього доступу до контенту своїм підписникам, випуску ексклюзивного контенту лише для спонсорів, ініціювання можливості впливу на напрямок своєї творчості тощо.

Що ж до краудфандингових відносин на відплатній основі, останні також мають свою специфіку, що дозволяє говорити про необхідність врахування особливостей під час розробки основ правового регулювання таких відносин. Як зазначають фахівці Міжнародної організації регуляторів ринків цінних паперів, онлайн-природа та зазвичай невеликий розмір інвестицій у краудфандинг відрізняють цю галузь від приватного розміщення цінних паперів чи інших подібних видів діяльності [2].

Попри те, що краудфандинг називають «альтернативною стратегією кредитування» [16, с. 205], прослідковуються відмінності таких відносин і з договірними кредитними відносинами. Головною відмінністю є суб'єктний склад таких відносин, адже у випадку краудфандингу відсутній спеціальний суб'єкт фінансових послуг – банк або інша кредитна установа. Водночас нові р2р і b2b «краудфандингові» банківські організації часто визначають як «тіньові банки» [16, с. 205].

Як саме явище краудфандингу, так і його правове забезпечення є об'єктами зростаючого наукового і практичного інтересу. Окрема

проблема – державне регулювання нових фінансових відносин, так само як регулювання нових інформаційних продуктів і платформних рішень в цілому [10, с. 158].

Головне завдання правового регулювання краудфандингу – забезпечити баланс між розвитком відповідного сектора економіки і контролем за ним з метою забезпечення захисту приватних та публічних інтересів. Дослідники проблем правового регулювання краудфандингу відзначають важливість створення гнучких правил та стимулів, які будуть сприяти залученню інвестицій в розвиток інноваційних проєктів, збільшення рівня зайнятості населення та економічному зростанню [11, с. 34].

В.О. Бударна виділяє такі проблеми правового регулювання відносин у сфері краудфандингу в Україні:

- неповна відповідність визначення часток (як у майні, так і в розумінні корпоративних прав) та моделі «народного» кредитування системі краудфандингових відносин;

- нормативна схильність до менш ризикових форм інвестування, сподівання інвесторів на державні гарантії, упередженість у тому, що перспективні ідеї не можуть бути у відкритому доступі для інвестування; малорозвиненість венчурного ринку;

- низька обізнаність про краудфандингову модель як таку [7, с. 122].

Відсутність правових норм, що безпосередньо регламентують досліджувані правовідносини, змушує їх учасників керуватися прямо або за аналогією загальними нормами зобов'язального права [15, с. 69].

На необхідності врегулювання краудфандингових відносин в Україні наголошується і в чинних нормативних актах стратегічного спрямування. Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» від 03 березня 2021 р. за стратегічною ціллю створення кращого в регіоні середовища для виробництва технологічних продуктів та реалізації стартапів висунуте завдання врегулювання діяльності «бізнес-ангелів» і «краудфандингу» [17].

Крім того, акцентується на необхідності гармонізації законодавства до вимог європейського права. Так, за стратегічною ціллю зі створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та «цифрових» індустрій і бізнесу передбачено заходи із забезпечення імплементації Стратегії інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС та плану заходів з її виконання («дорожньої карти»), розробленої відповідно до Додатка XVII до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та сприяння розвитку місцевого краудфандингу та за принципом «рівний рівному» (peer-to-peer) у рамках програми EU4Digital шляхом гармонізації правової бази України із законодавством ЄС і підтримування інтеграції до європейських платформ і мереж [17].

Слід зазначити, що думка щодо необхідності врегулювання сфери краудфандингових відносин саме в контексті приватно-правового регулювання не є новою. У тексті Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року робився акцент на необхідності «перегляду питання регулювання сфери договірної права в частині забез-

печення прозорості та захисту прав кредиторів у системах краудфандингу» [18]. Однак далі стратегічного планування та обіцянок розробки проєктів законів справа не зрушила.

На сьогоднішній день виділяють дві моделі державного регулювання краудфандингових відносин: модель регуляторної пісочниці (у випадках, коли без експерименту неможливо визначити, працює рішення чи ні) та модель ліцензування, за допомогою якої створюються додаткові бар'єри для входу нових учасників на ринок [11, с. 34]. Слід відзначити, що специфіка досліджуваних відносин передбачає наявність загальнодозвільного правового режиму регулювання таких відносин, що є характерним для галузей приватного права. Залежно від суб'єктного складу таких правовідносин можна говорити про цивільно-правові або господарсько-правові договірні основи регулювання відповідних відносин відповідно до чинного законодавства. Однак відсутність нормативної регламентації таких правовідносин і відповідної судової практики не дозволяє говорити про механізми захисту прав суб'єктів краудфандингу (наприклад, у випадках придбання токенів інвестиційного проєкту, як засвідчення корпоративних прав) [15, с. 72].

Висновки. Краудфандингові відносини виходять за межі відносин у сфері благодійності, розміщення цінних паперів або прямого інвестування. Приватноправовий характер таких відносин зумовлює виникнення ризиків порушення прав сторін краудфандингових відносин та публічних інтересів у випадках відсутності належного правового регулювання. За результатами дослідження можна констатувати, що чинне законодавство не передбачає чітких, прозорих та ефективних механізмів захисту прав донорів у відносинах краудфандингу через недостатню урегульованість самих відносин колективного фінансування, відсутність єдності в практиці правозастосування у визначенні природи таких відносин, невизначеність статусу краудфандингових платформ. Додатковою перепорою розв'язання таких питань на законодавчому рівні є транснаціональний характер таких відносин (найпопулярніші краудфандингові платформи знаходяться поза межами вітчизняної юрисдикції; велика кількість проєктів, що залучають кошти є міжнародними та не мають чіткої ідентифікації їх правового статусу у відкритому доступі) та електронна форма вираження волі у таких відносинах (для краудфандингу все ширше застосовуються криптовалюти активи або платформи, які не надають інформації щодо особи та фінансової інформації отримувача коштів).

Література

1. Crypto Eats – Is There a New Food App to Be Released in UK? NewsBTC : web-site. 2021. URL: <https://www.newsbtc.com/news/company/crypto-eats-is-there-a-new-food-app-to-be-released-in-uk/>
2. Kirby E., Worner S. Crowd-funding: An Infant Industry Growing Fast. *Staff Working Paper of the IOSCO Research Department* : web-site. 2014. URL: <https://www.iosco.org/research/pdf/swp/Crowd-funding-An-Infant-Industry-Growing-Fast.pdf>
3. Lieferservice CryptoEats: Der Hype, der sich als Krypto-Betrug entpuppte. *Stern* : web-site. 2021. URL: <https://www.stern.de/genuss/lieferservice-cryptoeats-der-hype-der-sich-als-krypto-betrug-entpuppte-30851958.html>
4. Schwienbacher A., Larralde B. Crowdfunding of Small Entrepreneurial Ventures. *Handbook of entrepreneurial finance* : web-site. 2010. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1699183>

5. SEC Considering New Regulations Governing Capital Formation for Smaller Companies, Crowdfunding, Social and Other New Media. URL: <http://www.corporatesecuritieslawblog.com/2011/04/sec-considering-new-regulationsgoverning-capital-formation-for-smaller-companies-crowdfunding-social-andother-new-media>

6. Seres I. What Every Startup Needs to Know About Crowdfunding. *Valuer* : web-site. 2018. URL: <https://www.valuer.ai/blog/what-every-startup-needs-to-know-about-crowdfunding>

7. Бударна В.О. Краудфандинг як модель інвестування (правовий аспект). *Проблеми законності*. 2018. Вип. 142. С. 119–126.

8. Василькова В.В., Кольцов А.И. Краудсорсинг как новая социокommunikативная технология. *Дискуссия*. 2015. № 7. С. 78–84.

9. Игнатенко Н.М. 14 млн рублей, 474% и другие рекорды благотворительного краудфандинга. *Филантроп* : электронный журнал о благотворительности. 2017. URL: <https://philanthropy.ru/cases/2017/06/21/51532/>

10. Кашкин С.Ю., Алтухов А. В., Пожилова Н. А. Платформенное право как инструмент инновационных инвестиционных платформ (краудфандинг). *Вестник Университета имени О.Е. Кутафина*. 2021. № 1. С. 155–164.

11. Клещёва С.А. Международный опыт регулирования краудфандинга как инструмента привлечения инвестиций. *Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы* : Материалы международной научно-практической конференции, г. Пинск, 26 апреля 2019 г. Пинск : Полесский государственный университет, 2019. С. 33–35.

12. Краудфандинг в Европе: новые возможности финансирования для стартапов. *IQ Decision* : веб-сайт. 2021. URL: <https://iqdecision.com/kraudfanding-v-evrope-novye-vozmozhnosti-finansirovaniya-dlya-startapov/>

13. Кузнецов В.А. Краудфандинг: актуальные вопросы регулирования. Информационно-аналитические материалы. *Деньги и кредит*. 2017. № 1. С. 65–73.

14. Парамонов Ю.А. Куда глядят бронзовый Пушкин? *Об Одессе с любовью* : веб-сайт. 2008. URL: <http://obodesse.at.ua/publ/3-1-0-16>

15. Парукова Е.В. Правовое регулирование краудфандинга как инвестиционной деятельности в Республике Беларусь. *Вестник Сургутского государственного университета*. 2020. Вып. 2. С. 68–74.

16. Патласов О.Ю., Грахов А.А. Краудфандинг и сеть P2P: прогноз взаимодействия и альтернативного финансирования в условиях кризиса. *Наука о человеке: гуманитарные исследования*. 2016. Раздел 3. Экономические науки. С. 204–218. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kraudfanding-i-set-p2p-prognoz-vzaimodeystviya-i-alternativnogo-finansirovaniya-v-usloviyah-krizisa>

17. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179 / Кабінет Міністрів України. *Ліга 360* : вебсайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP210179?an=1>

18. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р / Кабінет Міністрів України. *Ліга 360* : вебсайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KR170504?an=1>

19. Решетникова М.А. Что такое краудфандинг: обзор платформ и советы начинающим. *РБК* : веб-сайт. 2021. URL: <https://trends.rbc.ru/trends/innovation/60a4f17d9a79473292bfd627>

20. Санин М.К. История развития краудфандинга. Классификация видов. Анализ перспектив развития и преимуществ. *Научный журнал Национального исследовательского университета точной механики и оптики. Серия «Экономика и экологический менеджмент»*. 2015. № 4. С. 57–63.

21. Санин М.К., Безуглова Е.Ю. Краудсорсинг в инновационной деятельности. *Труды гуманитарного факультета. Сборник научных статей Национального исследовательского университета точной механики и оптики*. 2014. С. 301–306.

22. Смаль В.В. Сервис доставки за криптовалюту Crypto Eats оказался мошенничеством. *Happy Coin News* : веб-сайт. 2021. URL: <https://happycoin.club/servis-dostavki-za-kriptovalyuty-crypto-eats-okazalsya-moshennichestvom/>

23. Условия использования Patreon. *Patreon* : веб-сайт. URL: <https://www.patreon.com/ru-RU/policy/legal>

24. Хватило нескольких минут: аферисты украли \$ 500 тыс., пообещав юзерам еду за криптовалюту. *Фокус* : веб-сайт. 2021. URL: <https://focus.ua/digital/495813-hvatilo-neskolkih-minut-aferyisty-ukrali-500-tys-poobeshchav-yuzeram-edu-za-kriptovalyutu>

25. Чи потрібно сплачувати ПДВ, якщо ви розпочали краудфіндингову кампанію в ЄС? *Deloitte* : вебсайт. 2016. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/deloitte-press/VAT-crowdfunding-campaign-launched-in-the-EU.html>

26. Шуміло О.Ш. Фінансування екологічних проєктів шляхом краудфіндингу: правові аспекти та практика застосування : практичний посібник / за заг. ред. О.О. Кравченко. Львів : Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2020. 108 с.

А н о т а ц і я

Омельчук О. С., Байталюк Д. Р. Проблеми і перспективи правового регулювання краудфіндингу в Україні. – Стаття.

Стаття присвячена проблемам правового регулювання краудфіндингових відносин в Україні. Визначено, що натеper фінансування комерційних і суспільно важливих проєктів набуває децентралізованого характеру. З'ясовано, що краудфіндинг як явище не є чимось новим, однак в інформаційну епоху він отримав широке розповсюдження завдяки поширенню інтернет-технологій. Аргументовано думку щодо неможливості коректного визначення сфери краудфіндингових відносин, що регулюються, і методів правового регулювання через те, що вітчизняним законодавством не закріплено нормативного визначення поняття «краудфіндинг». Проаналізовано наявні погляди на визначення краудфіндингу, сформовано авторське бачення змісту краудфіндингових відносин. Класифіковано краудфіндингові відносини за типом проєкту (комерційний, соціальний, екологічний, творчий краудфіндинг), залежно від статусу учасників краудфіндингових відносин (p2p-краудфіндинг, p2b-краудфіндинг, b2b-краудфіндинг), залежно від форми інвестицій і зворотності коштів.

Зроблено висновок, що краудфіндингові відносини виходять за межі стосунків у сфері благодійності, кредитних, корпоративних або інших традиційних договірних цивільних правовідносин. Доведено, що приватноправовий характер таких відносин зумовлює виникнення ризиків порушення прав сторін краудфіндингових відносин і публічних інтересів у випадках відсутності належного правового регулювання. За результатами дослідження визначено, що чинне законодавство не передбачає чітких, прозорих та ефективних механізмів захисту прав донорів у відносинах краудфіндингу через недостатню урегульованість самих відносин колективного фінансування, відсутність єдності в практиці правозастосування у визначенні природи таких відносин, невизначеність статусу краудфіндингових платформ. Додатковою перепоною розв'язання питань на законодавчому рівні є транснаціональний характер таких відносин (найпопулярніші краудфіндингові платформи знаходяться поза межами вітчизняної юрисдикції; велика кількість проєктів, що залучають кошти, міжнародні й не мають чіткої ідентифікації їх правового статусу у відкритому доступі) та електронна форма вираження волі в таких відносинах (для краудфіндингу все ширше застосовуються криптовалютні активи або платформи, які не надають інформації щодо особи й фінансової інформації отримувача коштів).

Ключові слова: краудфіндинг, фандрайзинг, фінансування проєктів, види краудфіндингу, правове регулювання.

S u m m a r y

Omelchuk O. S., Baitaliuk D. R. Problems and prospects of legal regulation of country funding in Ukraine. – Article.

The article is devoted to the problems of legal regulation of crowdfunding relations in Ukraine. It is determined that today the financing of commercial and socially important projects is becoming decentralized. Crowdfunding as a phenomenon has not been found to be new, but it has become widespread in the information age due to the spread of Internet technology. The opinion on the impossibility of correct definition of the sphere of regulated crowdfunding relations and methods of legal regulation is argued due to the fact that the domestic legislation does not establish a normative definition of the concept of crowdfunding. The available views on the definition of crowdfunding are analyzed, the author's vision of the content of crowdfunding relations is formed. Crowdfunding relations were classified according to the type of project (commercial, social, environmental, creative crowdfunding), depending on the status of participants in crowdfunding relations (p2p-crowdfunding, p2b-crowdfunding, b2b-forms of crowdfunding), depending on the form of investment and the form of funds return.

It is concluded that crowdfunding relations go beyond relations in the field of charity, credit, corporate or any other traditional contractual civil relations. It is proved that the private nature of these relations causes risks of violation of the rights of the parties to crowdfunding relations and public interests in cases of lack of proper legal regulation. According to the results of the study, the current legislation does not provide clear, transparent and effective mechanisms to protect donors' rights in crowdfunding relations due to insufficient regulation of collective financing relations, lack of unity in law enforcement practice in determining the nature of such relations, uncertainty of crowdfunding status. An additional obstacle to resolving these issues at the legislative level is the transnational nature of such relations (the most popular crowdfunding platforms are outside domestic jurisdiction; a large number of projects involving funds are international and do not have a clear identification of their legal status in the public domain) and electronic form of relationships (cryptocurrency assets or platforms that do not provide personal and financial information to the recipient are increasingly used for crowdfunding).

Key words: crowdfunding, fundraising, project financing, types of crowdfunding, legal regulation.